

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI LUKIOLAIN 4 §:N MUUTTAMISESTA

Lakiluonnoksen mukaan lukiokoulutuksen järjestäjäverkkoa tiivistetään ja tavoitteena on vahvojen lukiokoulutuksen järjestäjien toimintaedellytysten, yhteistyön ja laadun parantaminen ja jatko-opintoihin sekä työelämän tarpeisiin vastaavan alueelliseen ja valtakunnalliseen saatavuuden turvaaminen. Opiskelijamäärien vähentyminen ja niukkenevat resurssit pakottavat kunnat tekemään rakenteellisia ratkaisuja, johon järjestämislupien lakkaaminen ja uudelleen hakeminen sekä asetetut kriteerit ohjaavat.

Vetelin kunnan näkökulmasta lukiokoulutuksen saatavuus alueellamme tulee turvata niin, että lukio-opintojen suorittaminen kotona asuen on jatkossakin mahdollista. Opiskelijoilla tulee olla tasa-arvoiset mahdollisuudet lukiokoulutukseen koko maakunnan alueella. Lakiluonnoksessa ei esitetä tarkkaa määrällistä sääntelyä lukioyksikön koolle, joka tarkoittanee yksikön koon rajan olevan joustava. Tutkimuksen mukaan (VATT 135/2007) siirryttäessä 100 opiskelijan lukioista 200 oppilaiden lukioihin opiskelijakohtaiset kustannukset alenivat selvästi, mutta sen jälkeen muutos hidastui ja yli 400 opiskelijan jälkeen opetuksen järjestäjän koolla oli enää vain pieni vaikutus.

Ei ole tavoitteellista perustaa liian suuria yksiköitä, joissa yksilö hukkuu massaan, pahimmillaan joutuu muuttamaan pois kotoaan tai viettää useita tunteja päivässä joukkoliikennevälineissä heikkojen yhteyksien varassa kulkien kodin ja opiskelupaikan väliä. Muutos ei saa aiheuttaa alueellisesti eriarvoista Suomea, jossa maaseutumaisten kunnat näivettyvät. Näin voi käydä, mikäli nuoret joutuvat jatkossa lukiokoulutuksen perässä matkustamaan päivittäin pitkiä matkoja tai muuttamaan toiselle paikkakunnalle. Lainsäädännön tulisi ohjata kuntia yhteistyöhön lukiokoulutuksen järjestämiseksi. Alueemme kuntien tulee saada mahdollisuus tehdä yhteistyötä, jotta lapsilla ja nuorilla olisi mahdollisuus laadukkaaseen lukiokoulutukseen myös tulevaisuudessa. Yhteistyön lähtökohtana tulee olla yhteinen tahtotila koulutuksen jatkuvuuden turvaamiseksi.

Lakiluonnoksessa korostetaan lukiokoulutuksen saatavuutta. On ensiarvoisen tärkeää, että kontaktiopetus säilytetään ensisijaisena ja pääsääntöisenä ope-

tusmuotona ja etäopetusta hyödynnetään opetustarjonnan monipuolisuuden turvaamiseksi. Lukioikäisten koulutuksessa yhteisöllisyydellä ja yhdessä tekemisellä on iso merkitys. Oppimista ei voi liiaksi laskea etäopetuksen ja verkkopohjaisen opetuksen varaan.

Lukiokoulutuksen järjestäjäverkon tiivistäminen aiheuttaa pahimmillaan sen, että tiivis yhteistyö perusopetuksen ja lukion välillä romuttuu. Vetelin kunnan sivistystoimessa tehtiin mittavat virkajärjestelyt kevään 2014 aikana, jonka seurauksena yhteiseen koulukeskukseen perustettiin lukuisia yhteisiä lukion ja perusopetuksen virkoja. Ratkaisu on osoittautunut toimivaksi ja kustannustehokkaaksi. Tehdyillä ratkaisuilla pystyttiin säilyttämään monipuolinen kurssitarjotin ja pätevät opettajat niin yläkoulussa kuin lukiossakin. Vaarana on, että pätevien opettajien saaminen jatkossa perusopetukseen vaikeutuu ja yläkouluopetuksen laatu kärsii, mikäli lukiokoulutus järjestäminen kunnassamme loppuu.

Lukiokoulutuksen uudistamisen rytmittämissä on parantamisen varaa ja prosessin vaihteellisuus on vienyt jo nyt paljon resursseja. Opetussuunnitelmaprosessin, rahoituksen ja järjestämislupien uudistamisen pitäisi kulkea ns. käsi kädessä. On voimavarojen haaskausta, että esim. sähköistä ylioppilaskirjoitusta viedään Suomen kaikissa lukioissa koko ajan voimakkaasti eteenpäin, vaikka kaikki nykyiset koulutuksenjärjestäjät eivät järjestämislupia tule saamaan. Opetussuunnitelmatyö vie paljon voimavaroja ja sen perusteena olevaa tuntijakopäätöstäkin on odotettu kunnissa jo pitkään. Opetussuunnitelmatyötä tehdään epävarmuuden tilassa, mikä vaikeuttaa työhön motivoitumista, kun työ voi järjestämislupapäätöksen tullessa keväällä 2016 osoittautua turhaksi. Näitä kaikkia muutosprosesseja olisi pitänyt viedä kokonaisuudessaan suunnitelmallisemmin ja hallitummin eteenpäin.

Vetelin kunnassa on suuri huoli siitä, että koulutuksen järjestäjäverkon tiivistyminen johtaa maassamme alueiden väliseen eriarvoisuuteen. Jos lukiokoulutus keskitetään vain suuriin keskuskaupunkeihin, on vaarana maaseudun väestön koulutustason lasku. Koulutuksen saatavuudella on suuri merkitys yritysten työvoiman saantiin, työpaikkakehitykseen ja maaseudun elävänä pitämiseen.

Vetelissä 12.11.2014

Vetelin kunnan sivistyslautakunta